

Yttrande över remiss av slutbetänkandet **Krav på privata aktörer i välfärden, SOU 2015:7**

Lärarnas Riksförbund har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på rubricerad remiss från Finansdepartementet. Förbundet väljer att endast besvara de delar som behandlar de enskilda aktörerna inom skolans område och de föreslagna ändringarna i skollagen.

Förbundet tillstyrker samtliga förslag i remissen rörande skolväsendet. Däremot anser Lärarnas Riksförbund att de krav på de privata aktörerna som presenteras är långt ifrån tillräckliga.

Lärarnas Riksförbund anser att det krävs ett helhetsgrepp om de regleringar och reformer som diskuteras och utreds rörande de privata aktörerna som verkar inom skolan. De olika förslagen måste synkroniseras och alla nya regler och bestämmelser som avser de privata aktörerna måste sammantaget garantera kvalité och en ansvarsfull resursanvändning inom den del av den privata sektorn som är offentligt finansierad.

Lärarnas Riksförbund anser att:

- den fria etableringsrätten bör begränsas. Det behövs utredas hur många skolenheter det finns ett behov av och det krävs en tydlig dimensionering där antal skolenheter begränsas.
- utbildning inte ska få läggas ut på entreprenad utan aktörerna som bedriver skolverksamhet ska utföra den utbildning som de som huvudmän har ansvar för.
- en tydligare diskussion krävs om vad insikt, erfarenhet och lämplighet innebär i avseende att bedriva skolverksamhet samt vad som kan anses vara goda ekonomiska förutsättningar för att kunna bedriva verksamheten långsiktigt.
- skolinspektionen ska utöva tillsyn och vara ansvarig för godkännande av verksamheten i hela utbildningssystemet.
- det snarast måste börja föras ordentliga register över vilka huvudmän och utbildningar som har fått tillstånd att bedriva skolverksamhet.

- kraven som föreslås i remissen i större utsträckning än det görs idag även bör ställas på de kommunala huvudmännen.
- de nya bestämmelserna måste implementeras aktsamt för de aktörer som redan är etablerade på skolmarknaden.

Förbundets synpunkter

Lärarnas Riksförbund anser att det krävs ett helhetsgrepp om hur och på vilket sätt det ska få förekomma enskilda aktörer inom skolan. Kraven som presenteras i remissen är ett steg i rätt riktning men risken finns att de inte kommer bidra till någon större förbättring.

Enligt förbundet krävs, förutom högre krav på dem som bedriver skolverksamhet, en reglering om att eventuellt överskott ska återinvesteras i verksamheten. Det ska givetvis få förekomma rimliga löner och ersättningar till verksamhetens ägare. Utöver detta måste det ställas krav på att skolpengen ska komma svenska skattebetalare till godo, återinvesteringarna ska alltså ske i Sverige med avsikt att höja kvalitén i svensk skola och direkt i den verksamhet som uppbär skolpengen.

Ytterligare reglering av vilka som får starta skola

Det finns idag en negativ överetablering på skolmarknaden som kostar samhället stora mängder resurser. Därför anser Lärarnas Riksförbund att den fria etableringsrätten bör begränsas och att det krävs ett system för att reglera och förbättra dimensioneringen av skolenheter.

På grund av demografiförändringar kommer antalet elever som går i gymnasiet att variera. Därför vilar de nu ett konkurshot över många gymnasieskolor. Elevunderlaget räcker inte för att alla gymnasieskolor ska kunna bedriva sin verksamhet. När en skola ansöker om godkännande måste demografiaspekten tas i beaktande. Elever och personal ska inte bli lidande för överetableringen av skolor och kortsiktigheten i prognostiseringen av elevunderlaget.

Förbundet anser att det snarast måste tillsättas en utredning om dimensioneringen av skolorna i Sverige. Eventuellt skulle dimensioneringsaspekten kunna läggas till i direktiven till "Ett nytt regelverk för offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster".

Ingen utbildning på entreprenad

Lärarnas Riksförbund har uppmärksammat stora problem med undervisning på entreprenad speciellt inom SFI, gymnasial yrkesutbildning och den gymnasiala vuxenutbildningen. Därför anser förbundet att utbildning utlagd på entreprenad i regel inte ska vara tillåten.

Idag kan uppgifter i gymnasieskolan som avser undervisning i karaktärsämnen och som har en yrkesinriktad eller estetisk profil läggas på entreprenad. Enskilda huvudmän får även inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan lägga modersmålsundervisning på entreprenad. Utöver detta är det tillåtet att lämna över verksamhet inom förskolan, förskoleklass, fritidshem, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna, SFI eller annan pedagogisk verksamhet. Förbundet anser att det är viktigt att utbildningssystemet är sammanhållet och att det inte ska få finnas sammanblandningar och orenheter i systemet. Därför ska utbildning på entreprenad inte få förekomma. Att aktörer pressar ner priserna för att vinna en upphandling är negativt för kvaliteten på utbildningen. Lärarnas Riksförbund anser även att det är individen som ska välja sin utbildningsordnare, valet ska inte ligga hos kommunen, landstinget eller de fristående huvudmännen.

Diskussion om insikt, erfarenhet, lämplighet och ekonomiska förutsättningar

Förbundet anser att det i utredningen är otydligt vad som kan avses med insikt, erfarenhet och lämplighet, samt vad som kan anses som goda ekonomiska förutsättningar på lång sikt. Detta måste förtydligas och kan inte lämnas helt till Skolinspektionen och kommunerna utan bör diskuteras med berörda parter. Förbundet anser inte att det behövs exakta regler för vad en aktör måste uppnått för att kunna anses ha tillräcklig insikt och erfarenhet samt vara lämplig att bedriva skolverksamhet, utan att det krävs en samlad bedömning grundad på välgenomtänkta och utarbetade kriterier.

När det kommer till de ekonomiska förutsättningarna anser Lärarnas Riksförbund att kraven måste bli skarpare. Det måste göras en mer ingående analys än en prognos som bygger på en intresseundersökning. Intresseundersökningen bör kompletteras med en behovsundersökning. I ansökningen om godkännande som huvudman bör det tydligt framgå att det finns ett behov av skolan och att elevunderlaget räcker för att täcka verksamhetskostnaderna. Aktörerna bör även lämna in en plan för lärarförsörjningen som tar hänsyn till gällande behörighetskrav. Aktören ska även kunna visa att den kan erbjuda ändamålsenliga skollokaler med tillgång till laborationsutrustning, utrymme för idrott och hälsa och annat som erfordras för att bedriva högkvalitativ skolverksamhet.

Skolinspektionen ska utöva tillsyn och vara ansvarig för godkännande av verksamheten i all utbildningsverksamhet.

Lärarnas Riksförbund anser att ansvaret för godkännande och tillsyn av all utbildningsverksamhet bör ligga under samma myndighet. Förbundet stödjer därför utredningens förslag om att tillsynsskyldigheten för förskolor och fritidshem istället ska tillfalla Skolinspektionen. För många mindre kommuner kan ett utökat ansvar för godkännande och inspektion innebära höga kostnader. För att likvärdighet ska

råda i hela utbildningssystemet krävs att staten tar ett större ansvar för all skolverksamhet.

Högre krav på de kommunala huvudmännen

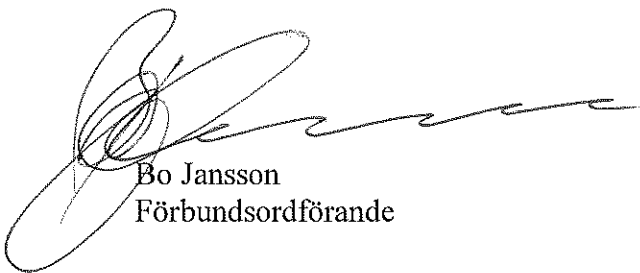
En ambitionshöjning med målet att höja kvaliteten på svenska skolor med enskilda huvudmän genom att säkerställa att ägare och ledning är seriösa och kompetenta bör följas av en ambitionshöjning i att säkerställa kvalitén bland de kommunala huvudmännen. Idag brister många kommuner i sitt huvudmannaskap. I vissa kommuner finns inte den insikt och/eller de ekonomiska förutsättningarna som behövs för att bedriva en högkvalitativ långsiktig skolverksamhet. Lärarnas Riksförbund anser därför att det även bör ställas högre krav på de kommunala huvudmännen. Förbundet anser att alla aktörer som bedriver skolverksamhet som brister i sitt huvudmannaskap, ska kunna bli satta under någon form av tvångsförvaltning.

Aktsam implementering för dem som redan är etablerade

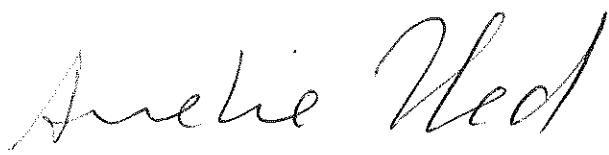
Det är av vikt att de nya bestämmelserna implementeras aktsamt för befintliga skolor. Allt för snabba nedläggningar av skolenheter riskerar att få negativa konsekvenser för lärare och elever och stora ekonomiska förluster för samhället. I utredningen nämns att de nya reglerna under en övergångsperiod kan innebära att skolor lägger ned och att detta skulle innebära ökade krav på kommunerna, eftersom de har skyldighet att erbjuda oavbruten service för alla elever. Utredningen gör bedömningen att kommunerna kommer att klara detta inom ramen för deras nuvarande resurser. Här anser förbundet att analysen är otillräcklig. Det krävs en tydlig beredskap och extra insatta resurser i fall implementeringen av förslagen skulle leda till att många aktörer tvingas, eller tar beslutet att lämna marknaden.

Stockholm 25 maj 2015

LÄRARNAS RIKSFÖRBUND

Bo Jansson
Förbundsordförande

Annelie Hed
Utredare